

Список використаної літератури:

1. Лощикін О.М. Аналіз становлення наукової думки про функції держави в теорії держави і права / О.М. Лощикін // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. — 2017. Т. 28(67). — № 1. — С. 1–5.
2. Современный экономический словарь. — М. : ИНФРА-М, 2007. — 495 с.
3. Харченко Н.В. Фіскальна політика як економічна функція держави / Н.В. Харченко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. — 2011. — № 1(45). — С. 54–59.
4. Курило В.І. Про окремі напрями підвищення ефективності фіскальної функції держави / В.І. Курило // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Юридичні науки. — 2018. — № 1. — С. 41–46.
5. Иванов А.А. Теория государства и права / А.А. Иванов, В.П. Иванов. — М. : Юнити-Дана, 2007. — 303 с.
6. Морозова Л.А. Теория государства и права : [учебник] / Л.А. Морозова. — М. : Юрист, 2002. — 414 с.
7. Теория государства и права : [учебник] / под ред. А.С. Пиголкина. — М. : Городец, 2003. — 544 с.
8. Тропіна В.Б. Фіскальне забезпечення реалізації соціальної функції держави в Україні : автореф. дис. ... докт. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / В.Б. Тропіна. — К., 2009. — 54 с.
9. Рудниченко Е.Н. Субъекты реализации фискальной функции государства в контексте эволюционной экономики / Е.Н. Рудниченко // Новая экономика. — 2013. — № 2 (62). — С. 60–65.
10. Носіков Д.М. Сутність і зміст фіскальної функції держави / Д.М. Носіков // Науковий вісник Херсонського державного університету. — 2016. — Вип. 1. — Т. 1. — С.46–50.

Дзевелюк Марина Володимирівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції,
кандидат юридичних наук

РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ПОСЛУГ В ФУНКЦІОНАЛЬНІЙ МОДЕЛІ СЕРВІСНОЇ ДЕРЖАВИ

В європейському правовому просторі уже тривалий час успішно реалізується концепція сервісної держави, яка передбачає, що основним призначенням держави і основною вимогою до ефективної держави має бути зручність користування послугами, що надає держава своїм громадянам. Неефективність державних послуг майже в усьому світі є наслідком неефективності держави як форми організації суспільного життя.

Більшість функцій держави успішно можуть виконувати незалежні компанії (зокрема, сертифікація, оцінка якості, видача

документів, достовірна ідентифікація особи тощо) [4, с. 55]. При цьому варто зазначити, що такий акцент на державних послугах може мати раціональне зерно лише тоді, коли особа, незадоволена тим, як надаються послуги, має змогу звернутися до альтернативного постачальника цих послуг.

Основна ідея моделі «сервісної держави», яка повинна займатися наданням послуг, пов'язана зі зміною орієнтирів у державі: розуміння того, що держава існує для людини, а не навпаки. Крім того, розбудові такої моделі сприяють сучасні технології й відкриті стандарти, які дозволяють забезпечити перетворення держави в сервісну організацію з надання послуг населенню (громадянам) й компаніям [3, с. 36].

Як впливає зі сказаного, ключовим поняттям у рамках теоретичної функціональної моделі сервісної держави є поняття послуги. В літературі зазначено, що державні послуги — це консолідуючий термін, що об'єднує поняття управлінської й адміністративної послуги. Під державною послугою слід розуміти дії державних органів стосовно реалізації функцій і завдань держави, визначених Конституцією України, іншими законодавчими актами. Управлінська послуга розглядається як зміст функціональної діяльності державного органу стосовно вироблення і реалізації державної політики з регулювання певного сектору економіки. Адміністративна послуга — це дія виконавчого механізму державного органу чи його апарату щодо забезпечення інтересів та свобод фізичних і юридичних осіб у контексті законодавчо визначених порядків реалізації своїх повноважень, що конкретизовані нормативно-правовими актами, зареєстрованими в законодавчо визначеному порядку [2, с. 168].

В адміністративному праві провідних держав Європи (Франція, Англія тощо) правовий інститут управлінських послуг є досить розробленим і діє упродовж багатьох століть. Цей інститут доволі точно відображає місце демократичної держави у відносинах з людиною і суспільством. Людина все більшою мірою починає розглядатись як клієнт і споживач послуг, що надаються державними, регіональними та місцевими установами та відомствами, у зв'язку з цим діяльність установ розглядається через призму задоволення потреб і конкретних запитів споживача [6, с. 21]. Успішність роботи цих установ, підприємств і відомств залежить від додаткових функцій і розвитку нетрадиційних видів обслуговування, що збільшують результат. У демократичних суспільствах послуги — це функції, що добровільно передані владі громадянським суспільством, які останнє фінансує (через податки) і контролює їх виконання шляхом використання різних механізмів здійснення прямої і опосередкованої демократії, на різних рівнях суспільного життя — від загальнодержавного до місцевого. Водночас ситуація залежить від традицій, загальної

культури населення, досвіду державотворення у тій чи іншій країні [5, с. 84–85].

У Великій Британії, наприклад, виділено 40 основних сфер державних послуг, надання яких контролюється Кабінетом міністрів. Для їх регламентування розроблено так звані хартії, кожна з яких встановлює стандарти послуг, які може одержати споживач від конкретних державних установ у таких сферах, як освіта, соціальне забезпечення, працевлаштування, відпочинок, оподаткування та ін.

Варто підкреслити, що у розумінні функціональної моделі сервісної держави принциповою є теза, що не послуги є формою функції держави, а навпаки – функції стають формою реалізації послуги. І цей фундаментальний зсув у сучасній державності має центральне значення в подальшому дослідження [2, с. 165].

Загалом інститут державних послуг є доволі поширеним і розвиненим. Однак більш цікавою є проблема співвідношення державних послуг із державними функціями, адже часто відбувається певне змішування різних понять. Надання послуг державними органами й переорієнтація державних функцій на сервісну модель – різномасштабні феномени, які некоректно порівнювати. Слід ретельно розмежовувати державні послуги та інші ділові послуги, які надаються органами держави.

Постає важливе питання чи можна сказати, що будь-яка функція держави, навіть та, що належить до мінімальних, може реалізовуватися у формі послуг? Як уявляється, відповідь слід шукати у площині зміни парадигми у сприйнятті ролі сучасної держави. Наприклад, іще півстоліття тому складно було собі уявити ситуацію, коли б реалізація оборонної функції розкривалася через ідею послуг. Однак у сучасному світі усе більшого поширення набуває практика застосування приватних військових організацій, які беруть участь у численних збройних конфліктах на стороні тих чи інших держав. Деякі країни арабського Близького Сходу (Оман і Катар) взагалі мають лише такі приватні армії, а тому реалізація оборонної функції є повністю приватизованою і здійснюється саме як послуга [1, с. 16].

Те ж саме стосується економічної функції, коли повністю або частково деякі аспекти можуть реалізовуватися державою на конкурентних засадах з іншими учасниками ринку публічних послуг: управління державними підприємствами в режимі концесії; надання послуг з сертифікації і квотування товарів, передбачених для експортування; реалізація демпінгових та антидемпінгових програм за запитом учасників ринку та ін.

Правоохоронна функція може слугувати найбільш яскравим прикладом того, як суспільство виробляє інструменти самозахисту більше ефективні, ніж офіційна правоохоронна система. Сьогодні в Україні існує більше 10 тис. приватних охоронних компаній, які не

лише здійснюють охорону виробничих приміщень, офісів компаній і помешкань окремих фізичних осіб, а й навіть патрулюють вулиці і забезпечують правопорядок, взаємодіючи при цьому з офіційними органами у разі правопорушення. Цікаво, що використання приватних охоронних компаній поки що не привело до переосмислення правоохоронної функції як послуги, що надається державою. У вітчизняній державницькій парадигмі продовжує домінувати ідея, що правоохоронна діяльність є винятковою монополією держави, хоча це вже давно не так.

Отже, варто зазначити, що переосмислення функцій держави як послуг має дві цілі: відобразити функціональну децентралізацію та деконцентрацію сучасної держави, що має наслідком появу альтернативних варіантів досягнення людьми своїх цілей; сформувати нову парадигму державності, яка б більш точно відображала мету держави за сучасної доби, а також ті методи, якими ці цілі можуть бути досягнуті [2, с. 172]. З урахуванням цих цілей і розвивається концепція сервісної держави як функціональної моделі сучасної державності.

Отже, можна твердити, що перехід до функціональної моделі сервісної держави є, як уявляється, питанням часу. Сучасна держава за окремими показниками не може конкурувати з самоорганізацією суспільства, яке за допомогою технологічного прориву останніх десятиліть набуло можливості швидко та ефективно долати різноманітні проблемні ситуації. Для України це є особливо актуальним, оскільки низька ефективність державного апарату є загальновідомим фактом і проблемою, що потребує першочергового вирішення. Сьогодні пріоритетною задачею нашої держави має стати кардинальний перегляд виконуваних нею функцій з максимальною їх деконцентрацією та децентралізацією. Як уявляється, лише кардинальна ревізія функціональної структури Української держави може допомогти їй вийти з глибокої інституційної кризи й успішно розвиватися.

Список використаної літератури:

1. Громовенко К. В. Міжнародно-правове регулювання діяльності приватних військових і охоронних підприємств: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2014. 20 с.
2. Дзевелюк, М. В. Традиції та новації в розвитку функцій сучасної держави : 12.00.01 : дис. ... канд. юрид. наук / Дзевелюк Марина Володимирівна ; НУ «ОЮА», наук. керівник В. В. Дудченко, офіційні опоненти: С. Г. Стеценко, Д. Г. Манько. — Одеса, 2017. — 209 с.
3. Євтушенко О. Н. Роль державної влади і місцевого самоврядування в розбудові сервісної держави з надання якісних публічних послуг. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер.: Політологія. 2010. Вип. 122. № 109. С. 32–37.

4. Коршун Т. С. Переосмислення функцій держави в умовах сучасної європейської цивілізації. Філософія. Культура. Життя. 2015. Вип. 42. С. 47–59.
5. Плюш В. О. Міжнародний досвід формування та функціонування інституту державних послуг. Економіка та держава. 2008. № 10. С. 84–86.
6. Стеценко С. Г. Сучасний погляд на предмет адміністративного права. Публічне право. 2016. № 1. С. 20–26.

Чувакова Ганна Михайлівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції
кандидат юридичних наук, доцент

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ АСПЕКТИ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ АНОМАЛІЙ ПРАВОВОЇ СФЕРИ

Юриспруденція в умовах лібералізації суспільних відносин, викликаній ослабленням державного контролю над життям суспільства, необхідні інтелектуальні інвестиції в формі залучення до новітніх технологій дослідження. Розширення понятійного апарату збагачує науку новими термінами, формулами, ідеями (частково, за рахунок пов'язаних з правознавством наукових дисциплін) дозволяє не тільки більш повно аналізувати правовий матеріал, а й окреслити перспективи розвитку права, прогнозувати і передбачати майбутнє правової науки [1].

Загальнотеоретична юриспруденція є першою юридичною формою вираження знання при переході від філософського рівня дослідження права і держави безпосередньо до юридичної. Вона ставить своїм завданням пізнання найбільш загальних законів розвитку права і держави. Тут формується методологія для всіх галузей права, здійснює принцип загальності, пропонує спільну для всіх пізнавальну основу, спільну мову, без якої представники різних галузей права слабо розуміли б один одного [2].

Слушно зазначає О. Жбирь, про відповідальність загальнотеоретичної юриспруденції за розробку методологічних питань правової науки. Розвиваючись на філософській основі, вона виконує методологічну функцію щодо галузевих юридичних наук. Більш того, при творчому застосуванні філософських законів і категорій вони не підміняють собою правового змісту, а служать напрямними в дослідницькому процесі, сприяють виявленню власних закономірностей розвитку правової реальності, допомагають адекватно висловити дійсне багатство правової сфери в своїх теоретичних формах. Загальна філософія, економічна теорія, інформатика, логіка, естетика, природознавство та інші науки, без